

Titulació	Tipus	Curs
2500239 Història de l'Art	OT	3
2500239 Història de l'Art	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Ana Belen Villalonga Gordaliza
Correu electrònic: annabel.villalonga@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Es recomana tenir comprensió lectora en diverses llengües modernes, a part del català i l'espanyol.

Objectius

L' objectiu d'aquesta assignatura és proporcionar uns coneixements bàsics sobre l' art precolombí de la Zona Andina i acabat el curs, l'estudiant haurà de ser capaç de:

1. Reconèixer, identificar i caracteritzar les obres d'art més importants.
2. Situar-les correctament en el seu context històric-artístic.
3. Dominar la terminologia i el vocabulari propis de l'assignatura.
4. Interpretar la iconografia i el simbolisme de les obres.

Competències

Història de l'Art

- Analitzar amb esperit crític, a partir dels coneixements adquirits, l'obra d'art en les seves diferents facetes: valors formals, significat iconogràfic, tècniques i procediments artístics, procés d'elaboració i mecanismes de recepció.
- Interpretar l'obra d'art en el context en el qual es va gestar i relacionar-la amb altres formes d'expressió cultural
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer l'evolució de la imatge artística des de l'antiguitat fins a la cultura visual contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
2. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Analitzar una imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
5. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
6. Definir i explicar amb precisió un objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
7. Distingir les tècniques i el procés d'elaboració d'un objecte artístic
8. Examinar una imatge artística i distingir-ne els valors formals, iconogràfics i simbòlics.
9. Explicar els mecanismes de recepció d'una obra d'art.
10. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
11. Reconstruir el panorama artístic d'un determinat context cultural
12. Relacionar una imatge artística amb altres fenòmens culturals de la seva època.

Continguts

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Introducció a l'estudi de l'art andí. Marc geogràfic, ambiental i cultural. Marc cronològic: problemàtiques.

1.2 Introducció a la historiografia per a l'estudi de l'art i de l'arqueologia andina.

1.3 Poblament d'Amèrica. Teories antigues i modernes sobre el poblament d'Amèrica. Noves perspectives.

1.4 Període Lític. Jaciments principal. De l'Arcaic al Formatiu.

1.5 L'art rupestre (gravats i pintures).

2. ZONA ANDINA

2.1 Concepte de Zona Andina.

Etales i cultures. Característiques generals del seu art. Religió. Societat. Economia. El medi ambient: els tres espais, Sierra, Costa i Selva.

2.2 Preceràmic final o Arcaic tardà.

El sorgiment de la civilització. Definició del concepte, models de subsistència i de societat. Tipus d'arquitectura (superposició de plataformes, places enfonsades...).

Caral. Cerro Sechin. Huaca Prieta. Kotosh.

2.3 Període Inicial o Formatiu Primerenc.

El pas de l'Arcaic al Formatiu: canvi en els models de subsistència, major complexitat política, aparició de la ceràmica i gran importància de l'art en l'arquitectura.

Costa Nord: Moxeque, Caballo Muerto, Huaca de los Reyes i Ventarrón.

Temples en U (Williams) Garagay, Cardal, Mina Perdida i La Florida.

2.4 Període Arcaic Mig o Horitzó Inicial.

Cultura CHAVIN. Situació i característiques. Chavín de Huántar. Aspectes essencials de l'estructura social, econòmica i cosmovisió.

Arquitectura: el centre cerimonial i principals edificis. L'escultura arquitectònica i la seva iconografia. Ceràmica i teixits.

2.5 Període Intermedi Inicial o Formatiu Final.

Cultura PARACAS. Arquitectura funerària. Els teixits i la seva simbologia.

Cultura NAZCA. Arquitectura: centres religiosos, aqüeductes subterranis. La seva ceràmica: formes i iconografia. Els geoglifs del desert de Nazca.

Cultura MOCHE. Arquitectura (les grans "huaques" de maó), els enterraments reials (Senyor de Sipán). Ceràmica, relleus pintats, tèxtils i orfebreria.

2.6 Període Horitzó Mitjà.

Cultura TIAHUANACO. Arquitectura monumental. Escultura en pedra. Ceràmica. Teixits i la seva simbologia.

La seva projecció en la cultura HUARI.

2.7 Període Intermedi Tardà.

Cultura CHIMÚ. ChanChan: arquitectura en maó. Escultura en fusta, ceràmica, orfebreria i teixits.

2.8 Període Horitzó Tardà.

Cultura INCA.

A. . Geografia. Societat. Govern i administració. Religió. Mites més importants (dels orígens, de Vichama, de les Quatre Edats i de Manco Capac)

B. Arquitectura: característiques. Cuzco: temples, carrers, fortalesa de Sacsahuamán i fonts. Machu Picchu. Ceràmica. Teixits. Art dels metalls.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	40	1,6	6, 3, 5, 12, 7, 8, 4
Tipus: Supervisades			
Treball en grup d'un cartell i presentació a classe	40	1,6	3, 1, 2, 5, 12, 10, 8, 9, 11
Tipus: Autònomes			
Lectura obligatòria i crítica/ Estudi personal	32	1,28	3, 12, 7, 10, 11

- Assistència a classes teòriques presencials dirigides per la professora. La profesora exposa oralment i amb suport powerpoint als estudiants els aspectes essencials de la matèria, sistematitzant els continguts i facilitant aquella bibliografia que sigui més adient per a preparar-se l'examen. .
- Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per la professor/a i/o conduïdes per especialistes.
- Lectura comprensiva de textos.

- Realització d'un pòster en grup sobre una obra d'art en clau de gènere i presentació oral.
- Pràctiques de gamificació a partir de jocs fets per antics alumnes de cursos anteriors sobre la matèria.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita	50%	3	0,12	12, 8
Resum i crítica d'un text, seminari o conferència	20%	10	0,4	3, 5, 8
Treball de curs	30%	25	1	6, 3, 1, 2, 5, 12, 7, 10, 8, 9, 4, 11

Avaluació continuada

L'avaluació de l'assignatura constarà de tres parts:

Prova escrita final (50%)

Resum i crítica d'un text, seminari o conferència: (20%) constarà en el lliurament d'una ressenya d'una conferència impartida a classe (o en modalitat online) i/o i altres exercicis breus (test, lectures)

Treball de curs (30%): cartell en grup sobre una obra d'art en clau de gènere i exposició oral.

Avaluació única

* Examen teòric i conceptual 50 %

* Ressenyes de textos i comentaris analítics d'obres a determinar 30%

* Ressenya d'un article/conferència amb perspectiva de gènere 20%

Recuperació

La recuperació és una prova de suficiència destinada exclusivament per a aquells/es alumnes que tinguin suspesa alguna o algunes de les proves anteriors. Per tant, no es podran presentar els/les que no les hagin fet al llarg del curs ni tampoc els /les que les tinguin aprovades. La recuperació només possibilita aprovar les proves suspeses. El calendari de Gestió Acadèmica de la Facultat determinarà el dia i hora d'aquesta prova de suficiència.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

L'estudiant rebrà la qualificació de No avaluable sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

Penalitzacions

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Bibliografia

Obres generals

Adams, Richard.E.W. (2000): *Las antiguas civilizaciones del Nuevo Mundo*, Barcelona:Crítica.

Braun, Barbara. (2000), *Pre-Columbian Art and the Post-Columbian world: ancient american sources of modern art*. New York ; London : Harry N. Abrams.

Girard, Raphael. (1976): *Historia de las civilizaciones antiguas de América*, 3 vols.,Madrid: Alhambra.

Grieder, Terence. (1987): *Orígenes del Arte Precolombino*, México DF: F.C.E.

Kubler, George. (1986): *Arte y arquitectura en la América precolonial*, Madrid: Cátedra.

Lynne Costin, Cathy (2016): *Making value, making meaning. Techné in Pre-Columbian world*. Dumbarton Oaks Symposia. Washington: Dumbarton Oaks.

Ocampo, Estela (1999), *Cómo reconocer el arte precolombino de América del Sur (I)*. Barcelona: Edunsa.

Pasztor, Esther. (1998): *Pre-Columbian Art*. London: The Everyman Art Library.

Pasztor, Esther (2005): *Thinking with things. Toward a new vision of art*. Austin: University of Texas Press.

Zona Andina

Alva, Walter. (1994): *Sipán*. Colección Cultura y Artes del Perú. Lima.

Alva, Walter; Donnan, Christopher B. (1993): *Royal tombs of Sipán*. University of California: Fowler Museum of Cultural History.

Berberian, Eduardo - Raffino, Rodolfo (1991): *Culturas indígenas de los Andes meridionales*, Madrid: Alhambra.

Berenguer, José (2000): *Tiwanaku:señores del lago sagrado*. Museo Chileno de Arte Precolombino - Banco Santiago, Santiago de Chile.

Burger, R.(1995): *Chavín and the Origins of Andean Civilization*, London:Thames & Hudson.

Cieza de León, Pedro (1984): *La crónica del Perú*, Madrid: Crónicas de América.

Cieza de León, Pedro (1985): *Señorío de los Incas*, Madrid: Crónicas de América.

Cuesta Domingo, Mariano (1980): *Arqueología andina: Perú*, Madrid, Ministerio de Cultura.

Davies, Nigel (1999): *Los antiguos reinos del Perú*, Barcelona: Crítica-Arqueología.

Donnan, Christopher. (1976): *Moche Art and Iconography*. Los Angeles: University of California Press.

Donnan, Christopher (1978): *Moche art of Peru*. Los Angeles: Museum of Cultural History.

- Donnan, Christopher ed. (1985): *Early Ceremonial Architecture in the Andes*. Washington: Dumbarton Oaks.
- Guamán Poma de Ayala, Felipe (1987): *Nueva crónica y buen gobierno*, Madrid: Crónicas de América.
- Kauffman, Federico. (1978): *Manual de arqueología peruana*, Lima.
- Kolata, Alan L. (1993): *The Tiwanaku: Portrait of an Andean Civilization*. Cambridge, Massachusetts: Blackwell.
- Lavalle, José Antonio de la - Lang, Werner (1990): *Culturas precolombinas: Chimú*, Lima: Banco de Crédito del Perú.
- Lavalle, José Antonio de la - Lang, Werner (1990): *Culturas precolombinas: Paracas*, Lima: Banco de Crédito del Perú.
- Lechtmann, Heather - Soldi, Ana María Soldi (1985): *La tecnología en el mundo andino*, México DF: UNAM.
- Lumbreras, Luis G. (1974): *The Peoples and Cultures of Ancient Peru*, Washington DC: Smithsonian Institution.
- Lumbreras, Luis G. (1981): *Arqueología de la América Andina*, Lima.
- Lumbreras, Luis G. (1992): *Cultures preincaiques dels Andes septentrionals i centrals: la cultura Chavín*, Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Mason, John Alden (1978): *Las antiguas culturas del Perú*, México DF: F.C.E.
- Moseley, Michael E. (2001): *The Incas and their ancestors. The Archaeology of Peru*. London: Thames & Hudson. 2a ed.
- Moseley, Michael E. Day, Kent C. (1982) *Chan Chan, Andean desert city*. Santa Fe: School of American Research.
- Paternosto, C (1996): *The Stone and the Thread: Andean Roots of Abstract Art*. Austin: University of Texas Press.
- Paul, Anne. (1991): *Paracas. Art and Architecture*, Iowa City: University of Iowa.
- Pillsbury, Joanne (2001): *Moche Art and archaeology in ancient Peru*. Washington: National Gallery of Art; Studies in the history of art, n.63.
- Porras, Raúl (1986): *Los cronistas del Perú (1528-1650)*, Lima: Banco de Crédito del Perú.
- Protzen, Jean-Pierre (1993): *Inca architecture at Ollantaytambo*. Oxford: Oxford University Press, 1993.
- Rovira, Salvador (1990): *La metalurgia americana: análisis tecnológico de materiales prehispánicos y coloniales*, Madrid: Universidad Complutense.
- Rowe, John Howland (1967): *Form and Meaning in Chavin Art*. En: *Peruvian Archaeology - Selected Readings*, eds. J. H. Rowe y D. Menzel, págs. 72-103.
- Silverman, Helaine (2004): *Andean Archaeology*. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Stone-Miller, Rebecca (2012): *Art from the Andes: from Chavín to Incas*. Londres: Thames & Hudson, World of Art collection. 3a ed.
- Tello, Julio - Mejía, Toribio (1979): *Paracas: cavernas y necrópolis*, Lima: UNMSM.

Programari

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt